

Tibb sahəsində səhvlərin (təhlükəli, qeyri-uyğun və ya peşəkar standartlara cavab verməyən tibbi müdaxilələrin) hüquqi nəticələri böyük əhəmiyyət kəsb edir. "Həkim səhvi" dediyimiz zaman əsasən həkim və ya başqa tibbi işçinin sahəsində tələb olunan peşəkar qaydalara əməl etməməsi, səhv diaqnoz qoyulması, səhv müalicə metodunun seçilməsi, lazımi xəbərdarlığın verilməməsi, gözlənilməyən ciddi komplikasiyaların düzgün idarə olunmaması və s. hallar nəzərdə tutulur. Bu kimi səhvlərin nəticəsində pasiyent sağlamlıq itkisi, əlavə xərclər, gələcək iş qabiliyyətinin (işləmək qabiliyyətinin) itirilməsi, bəzən isə ölümün baş verməsi mümkündür. SİA mövzu ilə bağlı araşdırma aparıb.

Həkim səhvi məsələsində qanunvericilik üç əsas məsuliyyət növünü müəyyən edir:

Cinayət məsuliyyəti - səhv nəticəsində xəstə ciddi zərər görmüşsə və ya ölmüşsə,

Tibb hüququ: həkim səhvi və pasiyentin təzminat hüququ

həkimlərin tibbi xidmətlə bağlı məsuliyyətinin gücləndirilməsi üçün qanunvericilik çərçivəsində layihələr mövcuddur. Məsələn, dövlət sektorunda tibbi xidmət göstərilməsi zamanı qaydaların pozulması halında cəza tədbirlərinin artırılması planlaşdırılır.

Məsuliyyət növləri və pasiyentin hüququ

Mülki məsuliyyət: Pasiyent xəstəxana və ya həkim qarşısında zərərin ödənilməsinə tələb edə bilər - maddi və mənəvi təzminat.

Cinayət və inzibati məsuliyyət: Məsələn, xidmət göstərilməməsi və ya tibbi protokollara əməl edilməməsi halları cinayət məsuliyyətinə gətirilə bilər. Son xəbərlərdə qeyd edilmişdir ki, "tibbi yardım göstərməmək" maddəsi üzrə cəzanın sərtləşdirilməsi nəzərdə tutulur.

Pasiyentin hüququ - informasiya almaq,

həkim və ya tibbi müəssisə cinayət məsuliyyətinə cəlb oluna bilər.

Mülki (vətəndaş) məsuliyyəti - pasiyent səhv nəticəsində vurduğu zərəri tibb müəssisəsindən və ya tibbi işçidən tələb edə bilər, yeni təzminat hüququ yaranır.

Peşəkar / inzibati məsuliyyət - lisenziyaların dayandırılması, həkimin peşəkar fəaliyyətinin məhdudlaşdırılması, protokollara əməl olunmaması halında tədbirlər görülməsi.

Pasiyentin hüquqları - məsuliyyətdən irəli gələn hüquqlar arasında tibbi xidmətin keyfiyyətli olması, həkim tərəfindən lazımi məlumatın verilməsi (müalicə riskləri, alternativ metodlar), müdaxilə üçün razılığın alınması, səhv halında zərərin qarşılınması (təzminat) və şəffaflıq kimi elementlər yer tutur.

Dünyada həkim səhvi və pasiyentin təzminat hüququ

Ümumi hüquqi yanaşma

Bir çox ölkədə tibbi səhv məsuliyyəti "negligence" (laqsarlıq / peşəkar standartlara əməl etməmə) əsasında qurulur. Məsələn, Kanada-da həkimin səhv standartlara cavab verməyən davranışı əsasdır.

Pasiyent, səhv nəticəsində zərər görmüşsə, adətən üç tip təzminat tələb edə bilər:

maddi (xəstəxana xərcləri, əlavə müalicə xərcləri, iş qabiliyyətinin itirilməsi) qeyri-maddi / mənəvi zərər (ağrı-sıxıntı, həyat keyfiyyətinin pisləşməsi)

Həkim yalnız səhv buraxmamış ola bilər, bəzi ölkələrdə "qüsursuz məsuliyyət" sistemləri də var - məsələn, İsveç-də pasiyent səhvdən asılı olmayaraq bəzi hallarda təzminat ala bilər.

"Informed consent" (müalicədən və əməliyyatdan əvvəl pasiyentin tam məlumatlandırılması və razılığının alınması) beynəlxalq təcrübədə mühüm hüquqi prinsipdir.

Tibbi səhvlərlə bağlı məsuliyyət yalnız mülki hüquqdan (təminat tələb etmək) deyil, həm də cinayət və inzibati məsuliyyətdən irəli gələ bilər - ciddi nəticə olmuşsa (ölüm, sağlamlığın ağır itkiləri) həkim cinayət məsuliyyətinə cəlb oluna bilər.

Məsələn, Türkiyə və digər qonşu ölkələr

Türkiyə-də tibbi müalicə nəticəsində zərər görmüş pasiyentlər həm maddi, həm mənəvi təzminat tələbi qaldıra bilərlər: müalicə

razılıq vermək, səhv halında təzminat tələb etmək kimi hüquqlar mövcuddur, lakin bunların əməli realizasiyası hələ bəzi çətinliklərə malikdir.

Təvsiyələr və inkişaf üçün fürsətlər

xərcləri, gələcək baxım xərcləri, iş qabiliyyətinin itkisi, ağrı-sıxıntı və s.

Türkiyədə həkim və ya xəstəxana üçün mütləq peşəkar məsuliyyət sığortası mövcuddur.

Azərbaycanda həkim səhvi və pasiyentin təzminat hüququ

Qanunvericilik bazası

Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi-nin (Civil Code) "hüquq pozulması" (delikt) anlayışı üzrə müddəaları tətbiq edilir: "mənəvi və ya maddi zərəri verməklə digər şəxsin hüquqları qorunan mənafelərinə zərər yetirən qəsdən və ya ehtiyatsızlıqla baş vermiş əməldir".

Hüquqi mənbəyə görə: "Tibbi müalicə müəssisəsində sağlamlığa dəyən zərərə (əməliyyat, səhv diaqnoz və s.) görə kompensasiya ümumi qaydada ödənilir. Əgər zərərçəkmiş sübut edə bilsə ki, zərər onun öz günahından baş verməyib, onda məsuliyyət yaranır."

Həmçinin, məlumdur ki, Azərbaycanda

Azərbaycanda tibbi səhv iddialarının araşdırılması üçün müstəqil ekspertiza mexanizminin gücləndirilməsi faydalı olardı.

Pasiyent hüquqlarının daha geniş şəkildə yayılması və tibbi xidmətlərdə şəffaflığın artırılması vacibdir.

Həkimlərin peşəkar məsuliyyətini azaltmaq üçün keyfiyyətli təlim, sertifikat sistemlərinin və peşəkar sığortanın tətbiqi önəmlidir. Hüquqi prosedurların sadələşdirilməsi, məhkəmə xaricində təzminat mexanizminin möhkəmləndirilməsi (məsələn, vasitəçi komissiyaların yaradılması) pasiyent üçün əlçatanlığı artırardı.

Tibb hüququ sahəsində "həkim səhvi və pasiyentin təzminat hüququ" mövzusu həm tibbi, həm də hüquqi baxımdan çoxşaxəlidir. Dünyada müxtəlif ölkələrdə fərqli yanaşmalar mövcud olsa da əsas prinsip - tibbi xidmətin peşəkar standartlara uyğun olması və səhv halında pasiyentin adekvat qorunmasıdır. Azərbaycanda isə bu sahədə qanunvericilik bazası mövcuddur.

Ayşən Vəli